

de Strijd voor een echt **nieuwe** *vakbeweging*

LOT VAN BAAREN,
WILLEM BOS,
GER GELDHOF,
PATRICK VAN KLINK

De strijd voor een echt nieuwe vakbeweging

Met uitzondering van de inleiding zijn de teksten in deze brochure verschenen op de site van grenzeloos. Voor deze uitgave zijn er alleen een klein aantal typefouten gecorrigeerd en een enkele keer is een verduidelijkende opmerking toegevoegd. Deze redactionele toevoegingen staan tussen []. Verder zijn er op een aantal plaatsen tussenkopjes toegevoegd.

Lot van Baaren werkt in een zorginstelling. Zij werd in 2010 als een van de “Kloofdichters” in het hoofdbestuur van de Abvakabo gekozen, en dit jaar in het FNV ledenparlement. Door het ledenparlement werd ze gekozen als lid van het algemeen bestuur van de FNV. Daarnaast is Lot redacteur van Grenzeloos.

Willem Bos is lid van de Abvakabo, coördinator van het Comité Ander Europa, secretaris van het steuncomité sociale strijd en redacteur van Grenzeloos.

Ger Geldhof is buschauffeur in Amsterdam en voorzitter van de Ondernemingsraad van het GVB. Hij werd in 2010 als een van de ‘Kloofdichters’ in het hoofdbestuur van de Abvakabo gekozen en dit jaar in het ledenparlement van de FNV.

Patrick van Klink is werkzaam bij de margarine fabriek van Unilever in Rotterdam, kaderlid van FNV Bondgenoten en lid van de SP. Daarnaast is hij actief in de milieubeweging, lid van het FNV ledenparlement en redacteur van Grenzeloos.

Dit is een uitgave van Grenzeloos
www.grenzeloos.org

Deze brochure is te bestellen door €4,- over te maken op rekening 5571638 t.n.v Grenzeloos o.v.v. Vakbondsbrochure. Geef duidelijk aan op welk adres u de brochure wenst te ontvangen. Wilt u meerdere exemplaren bestellen neem dan even contact met ons op via redactie@grenzeloos.org.

Prijs: € 2,50

layout: Fleur Heinze

De strijd voor een echt nieuwe vakbeweging

Inleiding

November 2013

“Het rommelt in de vakbeweging. Met name in de grootste vakcentrale de FNV”, zo begon de inleiding van Rob Marijnissen bij de brochure ‘Vakbondswerk aan de basis’ die we ruim twee jaar geleden uitbrachten. Dat rommelen heeft zich sindsdien ontwikkeld tot een diepe crisis en een proces dat we misschien het beste kunnen omschrijven als een poging van de FNV om zichzelf opnieuw uit te vinden.

De directe aanleiding voor de crisis was het pensioenakkoord dat toenmalig FNV voorzitter Agnes Jongerius in juni 2011 afsloot. Dat akkoord ging uit van een verhoging in stappen van de pensioengerechtigde leeftijd van 65 naar 67 jaar. Dat was heel iets anders dan de inzet van de FNV tot dan toe. Agnes Jongerius had bij het Sociaal Akkoord in 2009 de leden van de FNV zelfs dreigend opgeroepen om daar in het FNV referendum vóór te stemmen omdat daarmee tenminste de pensioenleeftijd gegarandeerd op 65 jaar bleef.

Het pensioenakkoord had, zo bleek bij ledenraadplegingen van FNV Bondgenoten en Abvakabo, ook volstrekt niet de steun van de meerderheid van de leden. Bondgenoten en Abvakabo, die samen zo’n 60 procent van de vakbondsleden vertegenwoordigen wezen het akkoord dan ook af, maar ondanks dat drukte Jongerius toch door. Daarmee was een openlijke crisis in de FNV een feit.

“De FNV is nu een vleugellamme organisatie in een acute leiderschapscrisis”, schreven eind september Henk van der Kolk van FNV Bondgenoten en Corrie van Brenk van de Abvakabo aan hun collega voorzitters van de andere FNV bonden. Wat volgde was een moeizaam proces waarbij onder leiding van buitenstaanders, (verkenner/procesbegeleiders Han Noten en Herman Wijffels en 'kwartiermakers' onder leiding van Jetta Klijnsma) gekomen zou moeten worden tot de vorming van een nieuwe vakbeweging.

Maar wat voor een vakbeweging? Een vakbeweging die door polderen mee helpt om sociale onrust te voorkomen en te kanaliseren, of een vakbeweging die consequent opkomt voor de belangen van haar leden? En daarbij de strijd dus ook niet uit de weg gaat. Binnen het proces van omvorming van de FNV naar de nieuwe vakbeweging was en is er een voortdurende strijd tussen die twee benaderingen.

Noten, Wijffels en Klijnsma, die van bovenaf door de vakbondstop werden gedropt zijn niet alleen voorstanders van een poldervakbeweging maar daar zelf ook de belichaming van. Het tegenwicht tegen hun benadering kwam vanuit de basis met

name van kaderleden en bestuurders van de Abvakabo en FNV Bondgenoten. De benadering van activerend vakbondswerk, gestart bij de schoonmakers bij FNV Bondgenoten en in 2010 door de 'Kloof dichters' in de Abvakabo uitgedragen vind ook breder gehoor en in verschillende sectoren zijn nu 'organizers' aan het werk.

Op een aantal punten hebben de voorstanders van een strijdbare en democratische vakbeweging zeker slagen binnen kunnen halen. FNV in beweging, zoals de nieuwe vakbeweging uiteindelijk is gaan heten, kent nu een direct door de leden gekozen ledenparlement en een gekozen voorzitter.

Op de Grenzeloos site doen we voortdurend verslag van ontwikkelingen binnen de vakbeweging. Niet door 'objectieve' buitenstaanders maar door activisten die zelf direct betrokken zijn bij de strijd voor een democratische en activerende vakbeweging. Activisten die met hun stukken niet alleen verslag willen doen van wat er in hun vakbeweging aan de hand is, maar die ook anderen willen motiveren om daar actief aan deel te nemen.

In deze brochure hebben we een aantal van die stukken bijeen gebracht. Stukken die vooral gaan over de strijd voor een andere vakbeweging. In het eerste artikel beschrijft Patrick van Klink de achtergrond van het pensioendrama dat tot de openlijke crisis in de FNV leidde en gaat hij in op de structuur van de oude FNV die dat drama mogelijk heeft gemaakt.

De volgende tekst is een interview met Patrick en Lot van Baaren naar aanleiding van de plannen van de kwartiermakers voor een nieuwe vakbeweging. In het stuk daarna gaan Lot en Patrick vooral in op de voorgestelde structuur van de nieuwe vakbeweging. Daarna volgt weer een interview met beide activisten naar aanleiding van de eerste bijeenkomst van het voorlopig ledenparlement. Het proces van vernieuwing van de vakbeweging wekte ook binnen sommigen in de vakbeweging de nodige weerstand op, die soms in de pers breed werd uitgemeten. Onder de titel "Cursus vakbondspolitiek voor journalisten" gaat Patrick daar op in en legt uit dat er een verschil is tussen de vakbeweging als vereniging en de werkorganisatie en dat die niet altijd de zelfde belangen hebben.

Bij de discussie over een nieuwe vakbeweging moet het natuurlijk niet alleen gaan over directe belangenbehartiging, sociaal economische kwesties en de interne structuur. In een stuk dat oorspronkelijk verscheen vakbondsvernieuwing.blogspot.nl breekt Patrick een lans voor een vakbeweging die zich ook bezig houdt met de strijd tegen de milieucrisis.

'We moeten de vakbond terug veroveren', is de titel van de toespraak die Ger Geldhof op 1 mei in Amsterdam hield. Daarin pleit hij er voor om niet alleen de eigen bond, maar ook de vakcentrale weer te heroveren.

De laatste bijdrage is van Willem Bos en werd oorspronkelijk geschreven als bijdrage in de vakbondsdiscussie op de site van de linkse organisatie Doorbraak. Hij

betoogt dat de vakbond altijd een dubbelkarakter kent en dat juist daarom linkse activisten de vakbeweging niet rechts moeten laten liggen.

De hier afgedrukte artikelen vormen maar een deel van de stuken over de vakbeweging die in de afgelopen tijd op Grenzeloos zijn verschenen. We schreven bijvoorbeeld ook over het vakbondscafé in Amsterdam, vakbondsdelegaties in Turkije en Palestina, we berichtten over ontwikkelingen in vakbonden elders in de wereld en we voerden actief campagne voor strijdbare kandidaten voor het FNV ledenparlement - waarvoor wij een stemwijzer maakten - en voor de kandidatuur van Corrie van Brenk voor het voorzitterschap van de FNV.

Wilt u de ontwikkelingen in de vakbeweging hier en elders op de voet volgen kijk dan regelmatig op Grenzeloos: www.grenzeloos.org, waar we natuurlijk niet alleen schrijven over de vakbeweging. Wilt u uw ervaringen, analyses of opvattingen over de (vakbonds) strijd met andere delen, of heeft u suggesties voor artikelen of bijdragen neem dan contact met ons op via redactie@grenzeloos.org.

Achter het pensioendrama

Patrick van Klink, 29 september 2011

Aan spanning en drama ontbrak het niet in de discussie over het pensioenakkoord binnen de FNV. De twee grootste bonden, FNV Bondgenoten en Abvakabo FNV, hielden – gesteund door de uitslag van het referendum onder hun achterban – hun poot stijf, maar ook het federatiebestuur onder leiding van Agnes Jongerius wist niet van wijken en drukte het akkoord door. Door velen wordt het conflict gezien als een interne machtsstrijd, maar op de achtergrond speelt een zeer wezenlijke strijd, om niets minder dan de toekomst van de vakbeweging.

De grote winnaars van het spel van Jongerius en de haren waren de werkgevers en minister Kamp. Kamp kon de volgende dag met ingehouden trots een akkoord presenteren en wist het even daarna met soepele hand en dank aan de PvdA door de Tweede Kamer te loodsen. Het was een iets aangepaste versie, wat in ieder geval de bewering van Jongerius dat er echt niet meer inzat logenstrafte.

Formeel is Jongerius de winnaar, maar veel wijst er op dat dit niet meer dan een pyrrusoverwinning is. De twee grootste bonden hebben het vertrouwen in haar opgezegd en een commissie moet proberen de boel weer te lijmen. Die commissie moet zich onder andere buigen over de cultuur en de procedures binnen de vakcentrale. Op zich geen overbodige luxe, want deze strijd heeft op ontluisterende wijze laten zien hoe door het federatiebestuur onder leiding van Jongerius de interne strijd wordt gevoerd.

Trukendoos

Stevige machtsstrijd is – als het goed is – geen onbekend terrein voor vakbondsbestuurders. Maar alle daarbij behorende methoden inzetten voor het bestrijden van medebestuurders en de eigen leden is een democratische organisatie, wat de vakbond toch zou moeten zijn, onwaardig. We zagen het allemaal voorbij komen, de hele trukendoos: je tegenstanders wegzetten als radicalen die met onuitvoerbaar voorstellen komen die te duur en niet realistisch zijn, doen alsof er niks meer te halen valt, de hele zaak voorstellen als een generatieconflict, of een strijd tussen de gevestigde oudere vakbondskaders en de outsiders, doen alsof er zonder jouw akkoord een ramp gebeurt, het in je eigen voordeel interpreteren van de interne regels en tenslotte het veelvuldig gebruik van de media om je gelijk uit te dragen.

De inzet van al deze middelen geeft wel aan dat er veel op het spel stond. Veel meer dan alleen een akkoord over de pensioenen, veel meer ook dan alleen het prestige van bepaalde bestuurders. In wezen draait het bij dit conflict om de vraag naar de maatschappelijke rol van de vakbeweging. Moet de vakbeweging een

organisatie zijn die via allerlei organen, overleggen en akkoorden een rol speelt in het sociaal-economisch bestuur van het land, of is het de taak van de vakbeweging om op te komen voor de belangen van haar (potentiële) leden? Dat is de ijsberg die zit onder het topje van dit conflict.

De afgelopen decennia was de benadering van de vakbeweging als medebestuurder van Nederland dominant. In de Sociaal Economische Raad, de Stichting van de Arbeid en in allerlei andere overleggen praatte de vakbeweging mee en droeg medeverantwoordelijkheid voor de beslissingen. Voor de leden was dit op zijn minst een ver van m'n bed show en om hen toch te binden werden er allerlei praktische zaken bedacht waar de leden hun voordeel mee konden doen. De vakbeweging als sociale ANWB, met de leden als klanten. Het resultaat van die benadering is een vakbeweging die dicht bij Den Haag zit en ver van haar leden. Het is niet verwonderlijk dat Agnes Jongerius indertijd gekozen werd als machtigste vrouw onder de Haagse kaasstolp. Van de rest van de vakbondsleiding kreeg ze daar alle ruimte voor, ook bij het regelen van de pensioenkwestie.

Voorgeschiedenis

In begin 2009 sloot Jongerius namens de FNV met de werkgevers een sociaal akkoord in de Stichting van de Arbeid. Volgens Jongerius was daarmee de verhoging van de AOW leeftijd van de baan. De FNV hield een ledenreferendum over dit akkoord waarbij iedereen die het waagde om tegen te stemmen duidelijk werd gemaakt dat die stem er toe zou leiden dat de crisis alleen maar dieper zou worden en de werkloosheid en ellende groter. De FNV leden werden opgeroepen om alternatieven aan te dragen die in een 'alternatievenkrant' gebundeld werden. Het beperken van de hypotheekrenteaftrek werd veel genoemd evenals het afzien van de JSF. Maar mobilisaties om de AOW op 65 te houden kwamen niet van de grond. De FNV verwacht er in de polder wel weer uit te komen. Dit mislukt omdat de werkgevers makkelijk nee konden zeggen tegen het FNV alternatief, ze weten zich door het kabinet gesteund. De uitspraak van Jongerius dat met het akkoord stoppen op 65 jaar mogelijk blijft blijkt al snel een stel loze woorden. De FNV probeert nog te redden wat er te redden valt, maar na de half gelukke actiedag in november durft ze niet door te zetten. De mislukte onderhandelingsstrategie en de weigering door te gaan met de acties zetten wel de voorzitters van de grote bonden en het federatiebestuur onder druk.

De discussie verdwijnt naar de achtergrond als het kabinet Balkenende IV [op 20 februari 2010] valt. Een duidelijke campagne rond de verkiezingen voor een ander beleid komt niet goed uit de verf en de FNV heeft bedacht dat het slim is om met de werkgevers alvast een akkoord over de pensioenen te sluiten. Want er komt een kabinet met de PvdA en dan is alles mooi geregeld. We mogen weer voor de tweede keer stemmen, nu voor een sociale manier om de AOW- en pensioenleeftijd te verhogen.

Bij de Abvakabo is er ondertussen een wisseling van de wacht gekomen, de 'Kloofdichters' hebben op het congres de meerderheid gehaald. Bij Bondgenoten krijgt Henk van der Kolk het moeilijk. De bondsraad, het hoogste orgaan, stemt tegen het door de FNV bereikte akkoord. Van der Kolk volgt niet de bondsraad, maar de uitslag van het raadgevend referendum waar de meerderheid van de leden van Bondgenoten voor het akkoord heeft gestemd.

In de uitwerking van het akkoord met de werkgevers blijkt dat het hoofdbestuur van FNV Bondgenoten dit niet kan verenigen met de voorwaarden die door haar bondsraad zijn gesteld. Ook de Abvakabo met het nieuwe bestuur, ziet steeds meer de nadelen van het akkoord. Deze zijn samen te vatten in drie hoofdpunten: de AOW gaat de komende jaren niet genoeg omhoog, er wordt zoveel gekort dat vooral de laagste inkomens niet kunnen stoppen op 65. Daarnaast hoeven de werkgevers niet meer premie te betalen mocht het economisch tegenzitten. En tenslotte hoeven pensioenfondsen minder reserves aan te houden en moeten ze sneller korten als het economisch tegen zit.

Als het federatiebestuur ondanks deze kritiek toch doorzet, organiseren de bonden eigen referenda en zeggen FNV Bondgenoten en de Abvakabo definitief nee tegen het akkoord in de langste nacht van de FNV. De Bouwbond zegt ook nee maar vindt dat er nog maar eens gepraat moet worden.

Met het nee van Bondgenoten en Abvakabo en het ja van de meeste kleinere bonden krijgt de Bouwbond een doorslaggevende stem. De 'toegevingen' van minister Kamp zijn er dan ook op gericht om de Bouwbond aan zijn kant te krijgen. Door het verruimen van de mogelijkheden van de doorwerkbonus en de vitaliteitsregeling, compleet met overgangsregeling krijgen vooral bouwvakkers betere mogelijkheden om bij te sparen. Het grootste deel van het geld voor deze oplossing komt van mensen die iets meer hebben dan een klein pensioen. Het wordt budgettair neutraal vormgegeven heet het: de middeninkomens betalen voor de lagere inkomens.

Jammer genoeg is de Bouwbond in deze truc gestapt en heeft de meerderheid van hun bondsraad na deze toezeggingen ingestemd met het akkoord.

Wat nu?

Door Kamp, Jongerius en Wientjes wordt de indruk gewekt dat hun zaak rond is, maar het is zeker geen gelopen race. Er zijn nog volop kansen om de realiteit te veranderen. Daarvoor zal druk op de Tweede Kamer en de werkgevers gehouden moeten worden. Op 19 september werd een goede start gegeven met de actie op het Malieveld, waar 10.000 mensen demonstreerden tegen de bezuinigingen. Het feit dat de twee grootste bonden nee blijven zeggen helpt. Ze vertegenwoordigen niet alleen de meeste leden. Zij onderhandelen ook over de meeste en de grootste pensioenregelingen. Ze moeten daarbij niet het akkoord tot uitgangspunt nemen, maar hun eigen eisen.

Er zitten ook risico's aan de strategie om de strijd te verleggen naar de CAO- en pensioen- onderhandelingen. De eisen van de twee grootste bonden zijn niet altijd even sterk. Ze leggen de grens voor wie laag betaald is wel erg laag: AOW met een aanvullend pensioen van 10.000 euro. Deze grens is ook niet helemaal eerlijk als het gaat om zware beroepen. Denk bijvoorbeeld aan ploegenmedewerkers. De pensioen kwestie alleen is niet genoeg om iedereen te mobiliseren. Ook al zijn de voorstellen van de twee standvastige bonden vele malen beter voor jongeren dan het pensioenakkoord of het alternatief van Kamp. Voor jongeren is pensioen ver weg. Voordat iemand van 25 jaar met pensioen gaat zijn de regelingen misschien nog wel vijf keer veranderd.

Breder kader

Het komend jaar moet geen gewoon CAO jaar worden. De onderhandelingen moeten goed onderling afgestemd worden. Er moeten drie herkenbare hoofdpunten in zitten waar op gecoördineerd moet worden: ten eerste een goede loonsverhoging en compensatie voor de bezuinigingen. De inzet van de FNV is mager: 2,5 procent maximaal met 300 euro compensatie, maar vragen is krijgen moet het motto zijn. Daarnaast zeggenschap over flexibiliteit gekoppeld aan zekerheid over werk en inkomen. En natuurlijk een goed pensioen vanaf 65.

Hiervoor zullen we aan de bak moeten, het wordt hard werken voor iedereen in de bond. Ook de samenwerking met andere sectoren in de strijd tegen de bezuinigingen is belangrijk. De oude alternatieven krant moet uit het stof gehaald worden, die vormt een goede basis voor gezamenlijk verzet. Ook het samenwerken in comités zoals in Rotterdam en Amsterdam is prima om meer mensen er bij te betrekken. Ook mensen die nu nog niet bij de vakbeweging zijn aangesloten. Nieuwe sectoren en nieuwe groepen kunnen zo ondersteund en betrokken worden zoals de kunstsector, die ondanks alles doorgaat met actie organiseren, en jongeren.

Een andere vakbeweging

Het drama van het pensioenakkoord is een goede aanleiding om weer een fundamentele discussie te voeren over de koers van de vakbeweging. Om de vakbeweging de strijd voor de belangen van de leden en werklozen weer centraal te laten stellen. Ook de discussie over de structuur van de FNV hangt daar mee samen. Er zijn het afgelopen jaar verschillende projecten gestart om tot één ongedeelde FNV te komen. Deze zijn niet echt van de grond gekomen. Maar er gebeuren al veel goede dingen zoals het samenwerkingsproject in de Eemshaven, het vakbondscafé in Amsterdam en veel samenwerking op lokaal niveau, zoals in de Vechtstreek, in Oss en Bondgenootje in Groningen. Ze brengen weer energie in de bond. De komende acties geven nieuwe mogelijkheden om van onderop met elkaar samen te werken. Het nieuwe bestuur van de Abvakabo zal hier voor open staan. Op het congres van Bondgenoten zijn voorstellen gedaan die meer

onderlinge samenwerking en dwarsverbanden binnen en tussen bonden mogelijk maken. Het gaat erom deze kansen te pakken.

De federatie

De FNV is een federatie van 19 verschillende grote en kleine bonden. Sommigen zijn geen echte bond met een democratische structuur zoals FNV Jong die zichzelf ook een netwerk noemen. De twee grootste bonden zijn FNV Bondgenoten (vervoer, industrie, diensten, 475.000 leden) en de Abvakabo (overheid met 353.000 leden). Zij hebben 60% van het totale aantal leden van de FNV, maar in de federatieraad slechts 43% van de stemmen. De federatieraad is het hoogste orgaan van de federatie en wordt geleid door het federatiebestuur, waarvan Agnes Jongerius de voorzitter is. De aangesloten bonden zijn zelfstandig en hebben eigen besluitvormingsprocedures. De meesten hebben naast een bondsbestuur (waar naast betaalde bestuurders soms ook vrijwilligers lid van zijn) een bondsraad. De bondsraad is het bondsparlement en bestaat uit gekozen vertegenwoordigers van de leden. Dit zijn allemaal vrijwilligers, kaderleden.

De minderheid beslist

In de strijd om het akkoord aangenomen te krijgen werden de statuten en reglementen van de FNV op een wel erg curieuze manier toegepast. Binnen de federatieraad is het zo geregeld dat de twee grote bonden minder stemmen hebben dan waar ze op basis van hun ledenaantal recht op zouden hebben. De bedoeling hiervan is dat de kleine bonden niet ondergeschoffeld worden door de grote en dat de twee grootste organisaties niet met zijn tweeën het beleid kunnen bepalen.

Afgezien van de technische uitwerking – en van de vraag of deze afspraken wel voldoende rekening houden met de veranderde situatie sinds het toetreden van de Ouderen Bond ANBO tot de FNV – gaan deze afspraken uit van het gezonde principe dat democratie niet alleen betekent dat de meerderheid beslist, maar ook dat er serieus rekening wordt gehouden met minderheden. Maar als die afspraken vervolgens door een minderheid gebruikt worden om de meerderheid haar wil op te leggen is dat natuurlijk de zaak op zijn kop. Vooral als die meerderheid van Bondgenoten en Abvakabo 60 procent van de FNV-leden vertegenwoordigen, 90 procent van de cao's afsluiten en onderhandelen met negen van de tien grootste pensioenfondsen. En als in de ledenraadplegingen er 145.000 van de 1,4 miljoen FNV-leden tegen het akkoord stemden en slechts 16.500 voor.

Strijd om de vakbeweging

Lot van Baaren en Patrick van Klink, 18 juni 2012

Op 1 Mei presenteerden de kwartiermakers hun voorstellen voor De Nieuwe Vakbeweging (DNV). Deze plannen hebben nog lang geen einde gemaakt aan de strijd binnen de vakbeweging over wat de koers moet zijn. Willen we een bond die opkomt voor zijn leden of die een partner is in een verlamd poldermodel? Een die mensen mobiliseert om op te komen voor hun belangen of slechts calculerende individuen ziet? Grenzeloos sprak met twee vakbondsactivisten die vanaf het begin betrokken zijn bij de discussie over de koers van de vakbeweging.

Het lijkt er op dat de onenigheid in de vakbeweging alleen maar gegroeid is. Wat zijn nu eigenlijk de tegenstellingen?

Patrick van Klink: Om de ontwikkelingen in de vakbeweging te begrijpen moet je de context in gedachten houden. De vakbeweging heeft de laatste jaren een aantal nederlagen geleden, het neoliberalisme is doorgezet, een derde van de arbeidsbevolking heeft een flexcontract of is zzp'er. Hoe reageer je op die ontwikkelingen? Daarin zijn grofweg twee benaderingen. Een groep zegt; 'zzp'ers zijn de toekomst, dat zijn de mensen die we moeten organiseren.' In deze benadering zijn zzp'ers allemaal zelfstandige individuen en die moet de vakbeweging in de eerste plaats individuele hulp bieden. De andere benadering is dat de flexibilisering van de arbeidsmarkt een achteruitgang is, het gevolg van ons falen om de markt te beteugelen. Daardoor zijn veel mensen terechtgekomen in pulpbanen. De huidige vakbeweging is daar niet op ingericht en moet zich dus reorganiseren, die mensen bijstaan en de strijd met het neoliberalisme aangaan.

De eerste benadering accepteert de grote laag zzp'ers en flexwerkers als een gegeven.

Lot van Baaren: Zzp'ers worden vaak gezien als het logische gevolg van een veranderende samenleving, zonder dat er gekeken wordt naar waar die verandering vandaan komt en wie daar wel of geen baat bij heeft. Hetzelfde geldt voor flexwerkers: er zijn veel meer flexwerkers, maar waarom dan?

Patrick: Sterker nog, er bestaat het idee dat zo'n baan voor iedereen de toekomst is.

Wat opvalt in het rapport van de kwartiermakers is het mensbeeld dat er in naar voren komt. Een beeld van werknemers als individuele ondernemers die proberen om hun kansen om op de markt succesvol te zijn te maximaliseren – en daarin bijgestaan moeten worden door de vakbeweging. Dat gaat lijnrecht in tegen de benadering waarin voor gedeelde belangen opgekomen moet worden.

Patrick: Zo'n idee is niet beperkt tot delen van de vakbeweging, je ziet het zelfde idee bij D66 en grote delen van GroenLinks en de PvdA. Als we allemaal ons leven lang leren, kunnen we allemaal succesvol zijn. Dat mensen gedeelde belangen hebben waar je gezamenlijk voor op moet komen zie je sterker bij de SP en de linksere PvdA'ers.

Lot: Die tweede visie betekent dus ook dat de vakbeweging zelf sterk moet staan en mensen in beweging moet brengen, ze bewust moet maken dat ze zelf iets moeten doen. De vakbeweging dus niet als een hulpverlener die van buiten komt, maar als een verzameling van sterke mensen.

Maar er hebben natuurlijke grote veranderingen plaatsgevonden in de samenstelling van de Nederlandse arbeidersklasse. En de vakbeweging loopt daar op achter, het idee van de club van grijzende, witte mannen.

Lot: Die karikatuur is te makkelijk. De oorzaak van dit falen van de vakbeweging ligt niet in 'grijs en wit' maar in de benadering die de FNV de laatste jaren gevolgd heeft, een benadering waarin bestuurders steeds minder naar de achterban luisterden. Met als dieptepunt het pensioenakkoord. Een vakbeweging die wel luistert naar de werkvloer is er dus ook een voor flexwerkers want die kom je daar tegen en die hebben alle leeftijden en kleuren. Wat mensen op de werkvloer bezig houdt, loon, arbeidsomstandigheden, vakinhoudelijke kwesties of weer iets anders, verschilt van tijd tot tijd. Voor werknemers in de zorg is nu heel belangrijk dat ze ook goede kwaliteit willen leveren. Als je democratisch georganiseerd bent krijg je dat mee. Dan ga je daar met zijn allen mee aan de slag. Om vervolgens te zorgen dat afspraken over bijvoorbeeld de werkdruk ook daadwerkelijk uitgevoerd worden moet je als vakbeweging sterk staan op de werkvloer.

Je legt sterk de nadruk op organisatie op de werkvloer. Maar is dat nu niet juist het moeilijke geworden? Werk is uitbesteed, mensen werken ergens maar tijdelijk, werken op afstand, dat maakt het allemaal moeilijk om die mensen in een organisatie samen te brengen. Het antwoord van Jetta Klijnsma is dat je de vakbeweging daarop moet aanpassen en de vakbeweging in wezen iets wordt dat iedereen voor zich, thuis van achter de computer zelf in kan vullen. Ook als je het daar niet eens mee bent, dat is wel een reactie op reële veranderingen.

Lot: Maar dat is de oplossing zoeken in de structuur van de bond zelf. Dat gaat niet werken. Je kunt wel alle flexwerkers in een vereniging stoppen maar hoe gaan die een CAO organiseren? En waar? Ze zitten allemaal in andere sectoren. Wie gaat die mensen organiseren? Dat blijft allemaal onduidelijk. Uiteindelijk gaat het om aanwezig zijn als bond, als organisatie. Dat is iets anders dan een bond die bereikbaar is voor advies en hulpverlening.

Patrick: De groei van het aantal zzp'ers is ook niet alleen negatief. Er zijn natuurlijk veel mensen die niet voor een baas willen werken en meer vrijheid willen hebben. Dat juich ik alleen maar toe, en als mensen hun werkende leven op die manier vorm

kunnen geven is dat heel mooi. Maar er zijn ook veel zzp'ers voor wie hun positie alleen maar meer onzekerheid betekent en voor wie bijvoorbeeld de noodzaak om voortdurend beschikbaar te zijn alleen maar meer onvrijheid betekent. Bijvoorbeeld schilders die ontslagen worden en dan maar gedwongen voor zichzelf beginnen. Vroeger waren voor deze groepen collectieve volksverzekeringen, voor ziekte bijvoorbeeld. Die zaken kan de bond ook weer op de agenda zetten. Dat krijg je alleen maar terug als je daar samen voor opkomt.

Het gaat dus om welke insteek je hebt. Zie je werknemers als losstaande individuen of als een groep die iets met elkaar deelt?

Patrick: Dat blijft het grote verschil. Het gaat niet alleen om veranderingen, zoals de opkomst van flexwerk. In de jaren tachtig, negentig veranderde er veel in de arbeidsorganisatie en gingen werkgevers veel directer met werknemers in gesprek over hun werk om dit steeds efficiënter in te richten. Dat ging langs de bond of de ondernemingsraad heen. Daarvoor was het nog; 'de baas luistert niet, ik stap naar de bond die luisteren wel.' Nu voelt het voor mensen vaak alsof ze de bond niet meer nodig hebben. Het antwoord van de bond moet zijn dat als je echt verbeteringen wilt, je samen sterker staat, met een goed georganiseerde bond achter je. Anders gaat de baas alleen in op de suggesties die voor hem ook voordelig zijn en werk je met steeds minder mensen steeds harder voor minder geld.

Je zegt dus: je bond moet opnieuw zijn nut bewijzen. Maar hoe doe je dat als mensen nu al niet meer naar de bond komen?

Lot: Daar lopen de benaderingen uit elkaar. Jetta Klijnsma zegt: mensen herkennen zich niet in de bond. Die moet dus aan zijn imago werken en mensen organiseren per beroep zodat ze ervaringen uit kunnen wisselen en betere werknemers worden. Maar herkenbaarheid moet een middel zijn om iets te bereiken. De crux is dus niet dat je een imago hebt dat mensen aantrekt maar wat je samen met de leden bereikt. Als de vakbeweging versplintert in allemaal kleine bondjes met een aantrekkelijk imago maar zonder veel gezamenlijke slagkracht zal al snel blijken dat die herkenbaarheid niet veel waard is.

Patrick: Abvakabo FNV en FNV Bondgenoten zeggen gelukkig wel dat het nodig is mensen als groep aan te spreken, in de sector waarin ze werken, bijvoorbeeld de zorg. En op hun gemeenschappelijke belangen en problemen zoals de groeiende bureaucratie en werkdruk in ziekenhuizen te organiseren. Je moet langdurige campagnes rond die kwestie opzetten om samen met de betrokken mensen concrete eisen binnen te halen. Dat vergt scholing van activisten en machtsopbouw. Dat vergt dat je als bond het geld hebt om in die sectoren, waar je denkt successen te kunnen boeken, actie te voeren. Successen die als voorbeeld voor andere sectoren kunnen dienen. Dat gaat dus allemaal niet als je een

vakbeweging hebt die alleen individuen bedient. Dat is de les van de schoonmakers.

Kijk bijvoorbeeld naar de campagne rond de sociale werkplaatsen, dat is een lang traject, daar is geld van de sterke bonden voor nodig. Alleen de mensen in die sector zelf hadden zoiets nooit kunnen organiseren, ze hebben solidariteit nodig. Een bond moet dus verder kijken dan alleen de directe belangen van hun eigen leden. Een bond moet erkennen dat werknemers en werkgevers vaak tegenstrijdige belangen hebben en dat die tegenstrijdigheden tot conflicten leiden. De benadering van het rapport dat er nu ligt is echter dat de conflicten die er zijn, meestal ongelukjes zijn die je op een technocratische manier met meer kennis op kan lossen.

Lot: De komende tijd zijn er harde confrontaties te verwachten naarmate er meer bezuinigingen komen en de economische tegenspoed voortduurt. Werkgevers zijn georganiseerd, werken samen, je ziet hoe in heel Europa rechts dezelfde bezuinigingen doorvoert. Wensen die ze al heel lang hadden, worden onder de dekmantel van de crisis doorgevoerd. Daar moet je een sterke beweging tegenover zetten. Met sterke wortels in herkenbare sectoren maar ook een sterke centrale koepel die de confrontatie aangaat met werkgevers en elite die met hun beleid de belangen van alle werkenden aantasten.

Dat vereist dus ook politieke scholing, mensen laten zien dat ze die gedeelde belangen hebben.

Lot: Ja, maar op het moment dat er beweging is, dringt dat besef ook veel makkelijker door tot mensen.

Patrick: In Abvakabo en Bondgenoten zijn er al ontwikkelingen richting een bond die opnieuw mensen in beweging gaat brengen en als directe belangenbehartiger gaat optreden. Met organizing bijvoorbeeld. Natuurlijk is er ook binnen Abvakabo FNV en FNV Bondgenoten verdeeldheid over die koers. Daar zitten ook bestuurders die gewoon hun eigen gang willen gaan zoals ze dat al twintig jaar doen. Of kaderleden die vast zitten op hun pluche en in een comfortabele routine. Als de DNV doorgaat op de koers zoals Jetta Klijnsma die voorstelt is het de dood in de pot voor de schoonmakers. Als het ontwikkelen van een actieve beweging binnen de DNV kan, samen met de andere bonden, zou dat prachtig zijn. Als dat niet kan moeten Abvakabo FNV en FNV Bondgenoten toch samen het voortouw blijven nemen voor dit activerende vakbondswerk. Een beweging die niet meer te stoppen is door machtsspelletjes van topbestuurders.

En er moet veel opnieuw worden opgebouwd. Kaderscholing bijvoorbeeld was bijna helemaal verdwenen. En je ziet nu ook dat in de discussie over de DNV eigenlijk maar een klein groepje kaderleden zich daarmee bemoeit. Maar er is in het afgelopen traject toch al veel bereikt in het informeren en betrekken van mensen.

Nog maar een paar jaar geleden was het ondenkbaar dat zoals nu het hoofdbestuur van Bondgenoten zou overleggen met kaderleden.

Lot:..Het feit alleen al dat ‘activerend vakbondswerk’ de boventoon voert in de discussie en ‘de zaakwaarnemer’ het onderspit delft, is winst. Zonder die omslag is het bouwen aan een sterke vakbond, aan een hogere organisatiegraad of meer kader onbegonnen werk.

Van werkgeverskant wordt nu aangedrongen op een snel een akkoord en wordt benadrukt dat de nieuwe vakbeweging zitting moeten nemen in de SER.

Lot: Dat is ook logisch, de insteek van mensen als Herman Wijffels was dat er een nieuwe vakbeweging komt, maar wel een beheersbare, die zich als partner voor de bazen opstelt. Zij roepen wel ‘van onderop’ maar willen geen sterke koepel onder controle van de kaderleden op de werkvloer. Ze zien liever heel veel kleine verenigingen die zich allemaal met hun eigen sores bezig houden en daarnaast een orgaan waarmee zelfstandig centrale akkoorden af te sluiten zijn..

Patrick: De bond moet zich juist niet meer laten verleiden om op elke verslechtering de sticker te plakken ‘iets minder rot door onze inzet’. Ze moeten werken aan hun eigen kracht. Als je geen eigen macht hebt, blijven alle mooie afspraken een dode letter.

Nieuwe vakbeweging is hard nodig

Patrick van Klink en Lot van Baaren, 24 juni 2012

Al een aantal jaren was de FNV door interne tegenstellingen min of meer verlamd. Aan de ene kant was er de ontwikkeling naar meer collectieve strijd en activistisch vakbondswerk. Daarmee werd geprobeerd de slachtoffers van de ontsporende markteconomie te organiseren en de dalende organisatiegraad te keren. Symbool hiervan zijn de schoonmakers die strijden voor meer respect. Aan de andere kant was er de tendens zich juist neer te leggen bij en aan te passen aan diezelfde ontwikkelingen. Meer aandacht voor dienstverlening en nieuwe producten, individuele ontplooiing, loopbaanadvies en organisatie van ZZPers.

Tegenstellingen niet verdwenen

Met het ondertekenen van de overeenkomst zijn de tegenstellingen niet verdwenen. Daar zitten ze ook veel te diep voor. Te lang heeft de FNV solidariteit onder hun leden te weinig handen en voeten gegeven en zijn groepen tegen elkaar uitgespeeld. Flexwerkers, uitgespeeld tegen zittend vast personeel, zijn het schrijnende voorbeeld. Maar ook het laten uitspelen van jong tegen oud rond het pensioendossier was een grote blunder. En omdat de vakbeweging maar al te vaak de makkelijkste weg koos en bij reorganisaties en verslechteringen op de stoel van regering of werkgever meedacht om zo naar eigen zeggen te redden wat er te redden viel. Een keuze die gebaseerd was op zwak zelfbewustzijn.

Er zijn met de overeenkomst wel een aantal blokkades opgeruimd die mensen die een meer activistische en strijdbare vakbeweging willen in de weg stonden. De federatieraad van 19 vakbondsvoorzitters wordt vervangen door een ledenparlement. De blokkade naar meer centralisatie is gedeeltelijk weg: het idee dat de vakbeweging een federatie van bijna 100 kleine en versplinterde verenigingen van vakgenoten moet worden is van de baan. Abvakabo FNV en FNV Bondgenoten kunnen verder werken aan nauwere samenwerking. Met FNV Bouw en andere bonden die dat willen. De kwartiermakers bepleitten met een oprichtingsakte voor een nieuwe vakbeweging een aanpassing aan de ontwikkeling van de arbeidsmarkt die vooral gekenmerkt moest worden door herkenbare beroepsgerichte eenheden, gevormd door 'juridisch autonome entiteiten'. Op het laatste moment is dat omgezet in een advies aan het federatiebestuur en de nieuwe vakbeweging. Dat is winst, maar daarmee is die analyse nog niet van tafel.

Verkeerde analyse

Inhoudelijk is de discussie niet veel verder gekomen. De kwartiermakers kwamen met een onvolledige en daardoor verkeerde analyse. Herkenbaarheid en aansluiten bij de beleving van mensen is belangrijk maar geen doel op zich. Belangrijk is

werkelijke belangenbehartiging en betere arbeidsvoorwaarden en sociale zekerheden voor (ex- of toekomstige) werknemers. Die valt zeker in dit tijdsgewricht alleen af te dwingen door mensen te activeren en gezamenlijk over de grenzen van hun bedrijf en beroep voor hun belangen op te laten komen en zo de vakbeweging verder te versterken. Een sterke en duidelijk collectieve aanpak van gezamenlijke sectoroverstijgende belangen. Dat vereist ook centralisatie: als je de verdediging van je land over laat aan autonome gemeenten, komt er weinig van terecht. Die sterke koepel bovenop de herkenbare beroepsgerichte sectoren is essentieel om de confrontaties van nu en in de toekomst aan te gaan. Bovendien moet die koepel goed gedragen en dus democratisch zijn. De huidige crisis maakt compromissen steeds minder mogelijk. Iedereen is straks vogelvrij als het ontslagrecht van de Kunduz coalitie [VVD, CDA, D66, GroenLinks en ChristenUnie] werkelijkheid wordt.

Alle verworvenheden, sociale rechten en publieke voorzieningen zijn door strijd tot stand gekomen. De neoliberale markt is geen weg naar de toekomst, maar een weg terug naar het verleden. Naar een samenleving zonder sociale voorzieningen, aangewezen op de charitas. Een toekomst zonder democratische rechten en zonder vakbeweging. Kijk maar hoe democratisch er tot keiharde bezuinigingen gekozen wordt in Griekenland en Italië. Hoe in Wisconsin de vakbeweging monddood wordt gemaakt.

Zelfbewuste vakbeweging nodig

Om een sociale en duurzame toekomst voor ons en onze kinderen te realiseren is een activistische, zelfbewuste vakbeweging noodzakelijk. Daar zullen we de komende tijd nog keihard aan moeten blijven werken. Vakbondswerk is een zaak van lange adem. De eindelijk gestarte campagne tegen de plannen van Kunduz is een goede kans. Een bewijs dat de verlamningsverschijnselen verminderen.

De nieuwe interim voorzitter, Ton Heerts, stond niet op onze favorietenlijst. We kennen hem nog van zijn medeverantwoordelijkheid voor het terugbrengen van de WW periode van 5 jaar naar maximaal 3 jaar en 2 maanden. Als we de komende tijd gebruik weten te maken van de kansen die er zijn en we met campagnes als tegen het Kunduz akkoord weer nieuw elan en nieuwe energie weten los te maken, zal Ton misschien na een jaar goed interim-voorzitterschap het stokje over kunnen dragen aan een zelfbewuste en strijdbare jonge vrouw, je weet maar nooit. Voorlopig staat de FNV er met minder leden, maar met een democratischer structuur, winst voor de schoonmakers en solidariteit en dus mentaal sterker, beter voor dan twee jaar geleden. Op naar een volgende stap en de volgende overwinning.

Vakbeweging van onderop

Lot van Baaren en Patrick van Klink, 18 december 2012

Het [voorlopige] ledenparlement van de nieuwe vakbeweging kwam 30 oktober voor het eerst bijeen. Het ledenparlement bestaat uit 100 leden uit de verschillende bonden en moet een belangrijke stap zijn op weg naar een meer democratische vakbeweging. Grenzeloos sprak met Patrick van Klink en Lot van Baaren, allebei actief in de vakbeweging, over de komende uitdagingen voor iedereen die een democratische en strijd bare vakbeweging wil.

Hoe verliep de eerste bijeenkomst?

Patrick: Het is leerzaam om al die verschillende groepen in de vakbeweging bij elkaar te zien, je ziet duidelijk wat de verschillen zijn. Wat mij opviel was dat er een strijd ontstond tussen aan de ene kant de stuurgroep en aan de andere kant het ledenparlement. Dan gaat het over wie nu eigenlijk bepaalt wat voor organisatie de vakbeweging moet zijn. Wie is de voorzitter van het ledenparlement? Is dat automatisch Ton Heerts of kiezen we die zelf? En wie bepaalt de agenda van de vergadering? Heel fundamentele kwesties dus.

Lot: Het was een nieuwe ervaring, dat is duidelijk. Heel positief vond ik dat het ledenparlement op de volgende vergadering een eigen voorzitter gaat kiezen.

Patrick: Het ledenparlement moet gewoon zelf zijn zaakjes kunnen regelen, daar is ook veel steun voor. Maar je merkt ook gelijk dat Ton Heerts zich niet zomaar naar alles schikt. De discussies die dan gaan spelen zijn heel herkenbaar als je ervaring hebt met bijvoorbeeld de relatie tussen de bondsraad en het bestuur van de bond. Het bestuur wil natuurlijk een ruim mandaat hebben.

Lot: Het is duidelijk dat iemand als Heerts graag terug wil naar het oude polderen en daarvoor van het ledenparlement ook alle ruimte willen hebben.

Dat is natuurlijk een heel andere opvatting van vakbondswerk dan die we bijvoorbeeld bij organizing zien.

Lot: Er wordt wel gedaan alsof activerend vakbondswerk het polderen aanvult maar uiteindelijk moet je toch kiezen wat je belangrijker vindt. Die keuzes hebben gevolgen voor het soort organisatie dat je bent, bijvoorbeeld hoeveel ruimte het bestuur heeft om te onderhandelen met regering en werkgevers.

Patrick: Het ledenparlement vervangt de oude federatieraad waarin alle voorzitters van de ledenbonden bij elkaar kwamen om bijvoorbeeld de onderhandelingen in de Sociaal Economische Raad te bespreken. Dat moet niet de prioriteit van het

ledenparlement zijn, het ledenparlement moet vooral een rol spelen in het opbouwen van contacten tussen de verschillende sectoren.

Lot: Het ledenparlement moet dat soort onderhandelingen vooral goed in de gaten houden en daar kritisch op reageren.

Zijn jullie niet bang dat gesteggel in de SER alles gaat overheersen, dat het ledenparlement toch weer vast komt te zitten in de polder?

Lot: Het gepraat van Heerts over het betrekken van de achterban is grotendeels hol, leden hebben niks kunnen zeggen over het tussenadvies van de SER, dat advies konden wij in de krant lezen. Het nieuwe federatiebestuur denkt blijkbaar dat betrekken van de achterban betekent dat je een paar klankbordgroepen opzet waarin zogenaamd representatieve mensen zitten. Maar dat is niet het betrekken van je achterban bij het maken van beslissingen. Afgezien van wat je van de SER vindt en of je daar nu aan mee moet doen, werd er duidelijk gesteld dat het in de toekomst anders moet.

Het ledenparlement biedt in ieder geval een platform om het te hebben over de inhoud van zo'n akkoord. Vanuit mijn sector, de zorg, kaartte ik aan dat het ook moet gaan om de enorme winsten die er gemaakt worden in de farmaceutische industrie en waar dat geld naar toe gaat terwijl de zorg zo duur blijft.

Hoe vallen dat soort opmerkingen?

Patrick: In het parlement krijg je daar steun voor maar het bestuur probeert zo'n discussie snel te beëindigen met de opmerking dat het advies dit al behandelt omdat er maar liefst één hele zin instaat die hier over gaat. De structuur van de vakbeweging is dan wel veranderd maar er zitten genoeg mensen in bestuursfuncties die op de oude voet door willen gaan.

Lot: In het bestuur overheersen dezelfde ideeën als voor dit hele proces van reorganisatie van de vakbeweging. Er bestaat nog steeds het idee, vooral vertegenwoordigd door PvdA-leden, dat de vakbeweging er is om onvrede te kanaliseren en als platform voor overleg te dienen. Daar komt dus nog een hele strijd over en binnen zo'n ledenparlement zullen zich ook verschillende stromingen vormen.

Voorzien jullie vooral een botsing over de bevoegdheden van het bestuur en het ledenparlement of zijn er ook al inhoudelijke meningsverschillen duidelijk geworden?

Lot: Die twee dingen kun je niet helemaal van elkaar scheiden, er moet een proces van politisering plaatsvinden zodat mensen gaan beseffen wat ze eigenlijk aan elkaar hebben. Ton Heerts zet ook af en toe zijn strijdbare gezicht op en kan daarmee nog steeds steun verwerven. Waarschijnlijk komt op de volgende vergadering een tekst ter sprake over de visie van de vakbeweging, dat wordt een

belangrijke discussie. Willen we een vakbeweging die voor zijn leden en achterban opkomt of een die de prioriteit ligt bij meedoen in de SER en vooral als een lobby-apparaat opereert?

Hoe vaak komt het ledenparlement nog bij elkaar?

Lot: Tot mei zijn er nog vier adviserende bijeenkomsten, daarna wordt een volwaardig ledenparlement gekozen.

Patrick: In mei zal de federatieraad van de FNV ophouden te bestaan en moet het ledenparlement daarvoor in de plaats komen. In de aanloop daar naartoe moet duidelijk worden waar welke bevoegdheden liggen. Het is cruciaal dat verschillende sectoren contact met elkaar hebben, ook op lokaal niveau. Dat moet het fundament onder de nieuwe vakbeweging zijn. Anders vallen mensen terug op hun eigen sector. Bonden moeten elkaar als bondgenoot zien, niet als concurrenten voor leden. Tot nu toe ligt de focus van de discussie te veel op afzonderlijke sectoren en niet genoeg op de noodzaak van samenwerking en eenheid. Als de zwakste sectoren sterker worden gemaakt heeft iedereen daar baat bij. Mensen moeten samen activiteiten organiseren, alleen op papier bonden laten fuseren is niet genoeg.

Het lijkt tot nu te ontbreken aan gezamenlijke activiteiten.

Patrick: Maar dat is niet onvermijdelijk. Bonden van ZZP-ers bijvoorbeeld willen nu eigenlijk niks te maken hebben met uitzendkrachten of met kwesties als nul uren contracten, want de mensen die daar de dienst uitmaken vinden zichzelf in de eerste plaats ondernemers, die voelen niks gemeenschappelijks met uitzendkrachten. Maar een heleboel mensen zijn gedwongen ZZP-er, ze zijn bijvoorbeeld ontslagen en werken nu als ZZP-er nog steeds voor hun oude baas maar nu zonder vast contract. Maar een sociaal vangnet voor die mensen wordt betiteld als 'betuttelend'. De grote meerderheid van de ZZP-ers zit echter in een precarie situatie en heeft behoefte aan meer zekerheid. Als je meer van die mensen organiseert verandert zo'n bond ook.

Maar er is ook een stroming in de vakbeweging die de bond vooral in wil richten als een service-provider voor individuele leden.

Patrick: Je hebt inderdaad mensen die vinden dat de bond hen moet helpen om zo succesvol mogelijk te zijn in hun carrière, die hebben weinig met het idee van solidariteit of gedeelde belangen. Wat die mensen niet zien, is hoe mensen tegen elkaar opgezet worden, met elkaar moeten concurreren. Als individu sta je altijd zwakker dan een groot bedrijf als Unilever, je wint juist aan kracht als je samen met andere mensen optrekt.

Lot: Het mooie van het ledenparlement is dat er allerlei verschillende mensen bij elkaar zitten. Het ledenparlement heeft ook de mogelijkheid zelf initiatieven te nemen, dat opent een heleboel mogelijkheden. Was dit ledenparlement er drie jaar geleden geweest, toen het AOW-akkoord voor zoveel beroering zorgde, dan was het toen heel anders gelopen. Dan was dat akkoord meteen naar de prullenbak verwezen.

Patrick: Beslissend is wie in het ledenparlement zit, wie aan de slag gaat met de mogelijkheden die er zijn. De politieke situatie in de rest van het land heeft daar ook invloed op. Veel mensen zijn bijvoorbeeld teleurgesteld door de verkiezingsuitslag van de SP en dat tast de motivatie en de hoop dat er echt dingen kunnen veranderen aan.

Merken jullie dat het verschil maakt dat de PvdA nu in de regering zit?

Lot: Onder het vorige kabinet organiseerde de vakbeweging allerlei activiteiten rondom thema's als de thuiszorg of het speciaal onderwijs en heeft zo bijgedragen aan de erosie van het vertrouwen in Rutte I. Toen het kabinet viel was er best veel optimisme dat er nu nieuwe kansen zouden komen. Maar rechts is in de tegenaanval gegaan, via media als De Telegraaf en de VVD die allerlei griezelverhalen vertelden over hoe socialisten het land zouden vernielen. De PvdA heeft baat gehad bij de aanvallen op de SP en daar ook zelf aan meegedaan. Die rechtse aanvallen waren ook gericht op linkse vakbondsmensen. Na de verkiezingen zijn PvdA'ers in de vakbeweging zich ook anders gaan opstellen. In de werkorganisatie en bestuursfuncties kom je nog steeds een heleboel PvdA-leden tegen terwijl de leden steeds meer naar de SP neigen. Die PvdA-leden verdedigen nu het regeerakkoord, inclusief bijvoorbeeld de aantasting van het ontslagrecht, want het is immers hun partij die daarmee heeft ingestemd. En dankzij hun posities hebben ze veel invloed. Daar zie je aan dat de vakbeweging zich niet kan beperken tot dienstverlening aan leden maar er ook politieke discussies gevoerd moeten worden.

Cursus vakbondspolitiek voor journalisten

Patrick van Klink, 22 februari 2013

De laatste weken is het raak. Het regent slecht nieuws over de FNV. De kersverse voorzitter van de Bouwbond treed af vanwege een afpersingszaak. Miljoenenbonds om vacatiegelden bij de Abvakabo volgens de Volkskrant. De onderwijsbond AOB wijst unaniem de vernieuwing af. De Telegraaf bericht dat het bestuur van de Abvakabo radicaliseert onder invloed van de SP. Tegelijk bericht de NRC dat de polderelite zijn gang gaat en elkaar de baantjes toeschuift. De bond ligt overhoop met zijn OR. Er volgt een reorganisatie met gedwongen overplaatsingen. Is het echt zo'n puinhoop?

Er zijn genoeg mensen die geen belang hebben bij een sterke vakbond. Die de FNV liever zien verdwijnen dan versterken. Die liever oeverloos overleg prediken, en bang zijn voor de vuist op tafel, in de vorm van actieve leden die in verzet komen als overleg niets oplevert.

Ook is er de verwording van de journalistiek tot een elkaar napapegaaiende groep. Vaak met verhalen die aansluiten bij de heersende neoliberale trend. Die de lezers boeien met vermakelijke sensatieverhalen. Altijd op zoek naar primeurs. Altijd bepaalde feiten opkloppend en uitvergrotend. Hoor en wederhoor zijn ver te zoeken, laat staan een stukje werkelijke onderzoeksjournalistiek. Beide zaken komen nu in een onverkwikkelijke cocktail bij elkaar.

'FNV in beweging' een echt veranderingsproces

De discussies binnen de FNV zijn daarentegen ook een echte strijd om verandering. De noodzaak komt door ledenverlies en de steeds harder wordende gevolgen van de crisis. Die vragen om organisatie en protest. Overleg moet van twee kanten komen. Niet voor niets spelen de meest harde conflicten aan de onderkant van de arbeidsmarkt, in de schoonmaak en de zorg, sectoren die keihard getroffen worden door bezuinigingen. Het maakt uit wie op welke positie zit, wie het beleid bepaalt. Terugvechten vraagt een andere inzet van mensen en middelen dan alleen zaakwaarnemer zijn. “FNV in beweging” gaat dus ergens over.

DE FNV is nu een federatie van vakbonden. Die vakbonden binnen de FNV bestaan uit twee delen. Aan de ene kant de vereniging van leden en actieve (kader)leden. Zij bepalen het beleid van hun bonden. Bij de grote bonden Abvakabo FNV en FNV Bondgenoten hebben zij in grote meerderheid voor een meer activerende benadering van het vakbondswerk gekozen. De bond moet meer steunen op krachtige leden die gezamenlijk voor hun belang opkomen. Het organiseren zoals dat in de schoonmaak en de zorg gebeurt is een onderdeel van dit activerend

vakbondswerk. Het is een manier van leden werven en betrekken afkomstig uit de VS. Obama werd er groot mee. Het is niet bedacht in een rijtjeshuis in Oss.

Naast de vereniging staat een werkorganisatie van mensen in dienst van die vereniging: van administratieve krachten tot juristen. Een werkorganisatie met een kern van collectieve belangenbehartigers, de zogeheten (vakbonds)bestuurders die uitvoeren wat de leden in de vereniging hebben besloten. Deze keuze voor dit model van professionele onderhandelaars is een oude bewuste keuze uit het begin van de vorige eeuw. Bestuurders in dienst van de bond zijn onafhankelijk van de werkgever, dat is het idee.

Binnen de verenigingen zijn en blijven verschillen van opvatting over activerend vakbondswerk. Dat komt bijvoorbeeld door verschillen tussen sectoren. De havens bijvoorbeeld vinden dat ze altijd al activerend bezig waren. In andere sectoren zijn nog uitgebreide overlegstructuren, sterke ondernemingsraden die vaak goede resultaten halen soms met actiedruk zoals bij Nedcar. Maar waar de druk op arbeidsvoorwaarden groot is, waar veel werk uitbesteed is, zijn deze overlegstructuren verzwakt, of besteden alleen aandacht aan personeel in vaste dienst. Daar moeten vakbonden hun positie opnieuw bevechten. Goede voorbeelden zijn het project Eemshaven, waar voor grote groepen veelal Oost Europese werkers een flinke nabetaling is afgedwongen, en in de champignon sector de fair trade champignons. Deze projecten kosten geld. Dat moet betaald worden uit de contributie van alle leden. Solidariteit bestaat niet in Nederland? De vakbond is solidariteit.

Ook bestuurders van de werkorganisatie kunnen het niet eens zijn met besluiten van de vereniging. Daar zijn ook verschillen van opvatting net als onder leden en kaderleden. Een bestuurder kan redelijk zijn eigen keuzes maken in de overvolle agenda, ook al moet hij doen wat de vereniging, de leden willen. De organizers die de laatste jaren in dienst zijn gekomen, hebben het bedje soms aardig opgeschud. Veel bestuurders zijn blij dat dit eindelijk gebeurt. Anderen hebben daar moeite mee. Ze hebben hun eigen netwerk en overlegstructuur waar ze zich comfortabel voelen.

De FNV is ook een gewone werkgever met gewone werknemers, met zeer goede arbeidsvoorwaarden. Nu binnen “FNV in beweging” de drie grootste bonden (verenigingen) uiteindelijk gaan fuseren, betekent dit ook dat de verschillende werkorganisaties gaan samenwerken en fuseren. Dat betekent voor veel bestuurders en medewerkers verandering van taken. Normaal bij reorganisatie. Hierover worden afspraken gemaakt en er is een garantie van geen gedwongen ontslagen. Door sommige bestuurders wordt deze reorganisatie aangegrepen om zich af te zetten tegen de keuze die de vereniging heeft gemaakt voor activerend vakbondswerk. Ze hebben een goed netwerk naar de pers. Er wordt gelekt met oud nieuws dat geen nieuws is. Zo kwam een oude discussie over vacatiegelden in de Volkskrant en daarna verhalen over het elkaar baantjes toewijzen en een

miljoenendans in de NRC. Dat er dan toevallig een kersverse bouwvoorzitter goed de weg is kwijt geraakt komt ook van pas. Maar met dit soort nieuws, hoewel onnodig en meer dan vervelend, is nog te leven. Erger is het als actieplannen van de zorg bij de werkgevers en andere bonden belanden. Dan wordt de bond zelf en de belangen van leden echt geschaad. Terecht wordt hiertegen met kracht geprotesteerd op alle niveaus binnen de FNV door bestuurders en kaderleden. Journalisten moeten snappen dat lekken nooit zomaar gebeurt. Zij moeten ook hun verhalen natrekken. Dat is in het geval van de NRC nadrukkelijk niet gebeurd. Dit wordt overtuigend aangetoond in nieuwsbrieven van 13 en 15 februari van de Abvakabo (te lezen op hun website).

Politieke overtuigingen spelen in de discussie binnen de vakbeweging ook een rol. De FNV staat niet los van de maatschappij. Maar activerend vakbondswerk koppelen aan de SP is te kort door de bocht. Aantoonbaar onjuist zijn de verhalen dat Lilian Marijnissen daar speciaal voor is aangetrokken door het nieuwe 'radicale' Abvakabo bestuur. Ze heeft 5 jaar geleden, ruim voor dit bestuur aantrad gewoon gesolliciteerd en is aangenomen. Net als zoveel anderen. Net als zoveel PvdA leden. Voor het activerend vakbondswerk is door de Abvakabo al voor het aantreden van het 'radicale bestuur' gekozen. En als de drie in de Telegraaf genoemde SP leden de Abvakabo in hun greep hebben, moet de financiële sector in Nederland het ergste vrezen met 15 SP'ers in het parlement.

Het gaat ook over macht en positie

De FNV is nu een federatie van verschillende bonden. De AOB, de onderwijsbond, heeft binnen die federatie meer stemmen dan waar ze op basis van evenredige vertegenwoordiging recht op heeft. De twee grootste bonden hebben samen minder dan de helft van de stemmen ook al hebben ze meer dan helft van het aantal leden van de FNV. Voor deze scheve stemverdeling is expres gekozen bij de oprichting. Zo konden de twee grootste leden nooit de andere 17 buiten spel zetten. Andersom was dat ook niet de bedoeling. Dat ging goed totdat Agnes Jongerius bij het pensioenakkoord de zaken op de spits dreef tegen de mening van de twee grootste bonden in. Welbewust werd met het onderling vertrouwen tussen de bonden gespeeld.

Binnen het nieuwe ledenparlement van de FNV heeft de AOB door de evenredige vertegenwoordiging minder stemmen dan nu binnen de federatie. Bovendien komt de zeggenschap rechtstreeks bij de leden te liggen en niet bij een hoofdbestuurder. In de huidige federatieraad, nu het hoogste orgaan binnen de FNV, hebben alleen professionele bestuurders zitting. Dit voorzittersoverleg krijgt in de nieuwe FNV een adviserende rol, dus minder zeggenschap. Dat vindt niet elke voorzitter leuk. In de veranderingsdiscussie is regelmatig vanuit de AOB en ANBO gesteld dat de grote bonden hun macht niet op willen geven. Met deze achtergrond klinkt het uit de mond van Walter Dresscher, voorzitter van de AOB, ietwat dubbel.

Bij de AOB speelt ook de angst in de toekomst gedwongen te worden opgenomen in de ongedeelde FNV. Deze angst speelde al toen het Nederlands Genootschap van Leraren met de ABOP fuseerde tot AOB. De stropdassen van het NGL kon het met haar ene jurist niet meer bolwerken en moest wel samen met de geitenwollensokken van de FNV. Wat dat betreft is het informatief om het redactioneel van het onderwijsblad uit december 2006 eens na te lezen. Met afgrijzen kijkt Walter Dresscher terug naar de mislukte fusiebesprekingen met de Abvakabo. Daar kwam de eerste keer het verhaal naar boven dat je dan als onderwijzer misschien wel iemand van de bouw aan de telefoon kon krijgen. Dat kon natuurlijk niet.

Nu de statuten aan de orde zijn voor een nieuwe FNV komt die angst weer boven. De leden van Bondgenoten, Bouw en Abvakabo worden rechtstreeks lid van de FNV. De andere 15 bonden worden als zelfstandige vereniging lid. Maar om de zeggenschap in het ledenparlement, de algemene vergadering volgens het Nederlandse verenigingsrecht, goed te regelen, zouden hun leden dubbelleden moeten worden en dus automatisch ook lid van de FNV. Voor sommigen een spookbeeld.

De AOB heeft gedurende het veranderingsproces aangegeven geen bezwaren te hebben als de nieuwe sectorbonden een gezamenlijke werkorganisatie vormen. In dezelfde brief aan Jette Klijnsma, over het rapport aan de kwartiermakers, geeft ze aan ook geen bezwaar te hebben tegen rechtstreeks lidmaatschap van leden van de nieuw te vormen koepel.

Nu vindt de AOB het fusieplan van de werkorganisatie van de grote bonden met de werkorganisatie van de FNV in de statuten van de nieuwe FNV ineens in tegenspraak met de ambitie die in Dalfsen is afgesproken dat de grote bonden (de verenigingen) zich zouden opsplitsen in sectoren. Dichter bij het einde van de wedstrijd spelen de zenuwen op. Unaniem besloten 70 van de 88000 leden hun bestuur te steunen, op een ledenvergadering op donderdag, waarvoor het bestuur een week tevoren had opgeroepen. Op basis van een brief die de angst er nog eens inwreef. Maar de angst om echt uit de FNV te stappen is groter. Men wil nieuwe toezeggingen die de onafhankelijkheid van de AOB (voor eeuwig?) waarborgen. In de statuten staat dit al. Er is een sideletter gemaakt bij de statuten waar het nogmaals uitgelegd wordt. Er is later een toelichting bij die sideletter geschreven. Maar hoeveel meer kun je vertrouwen vastleggen? Moeten Ton Heerts en Walter Dresscher alles met hun eigen bloed ondertekenen?

De ANBO van directeur Liane de Haan zong hetzelfde lied over de grote bonden die het laken naar zich toetrokken. Zij is inmiddels wel uit de FNV gestapt. Niet tot onverdeeld genoegen van al haar leden. Er wordt nu geprotesteerd tegen ondemocratische besluitvorming door enkele 'oude kaderleden die hun macht niet op willen geven'. Als Liane ook vol blijft houden dat ze graag in gesprek wil blijven gaan met Jetta Klijnsma in plaats het protest te organiseren blijft ze wel

consequent. Haar leden hebben nu een alternatief bij de FNV en zelfs bij de koepel van ouderenorganisaties die ook hardop denken aan actie tegen de bezuinigingen van dit kabinet. Bij dit neoliberale beleid is gezellig overleg gauw weg. Mensen kiezen vroeg of laat voor verzet. Een directeur of voorzitter houdt ze niet tegen. Lees de geschiedenis er op na.

Onze vakbond en de milieucrisis

Patrick van Klink, 30 maart 2013

Op het komende FNV congres wordt de vernieuwing waar we als FNV mee bezig zijn vastgelegd. Het gaat om meer zeggenschap en betrokkenheid. De vakbond is van de leden! We hebben een duidelijke sociale agenda ontwikkeld als antwoord op het casino kapitalisme zoals Henk van der Kolk op het FNV Bondgenoten congres de huidige economische puinhoop noemde.

Afgedankte telefoons

Maar ik heb het gevoel dat we nog iets missen om echt voor de toekomst voorbereid te zijn en nieuwe generaties aan te spreken. Dat is namelijk ons antwoord op die andere grote crisis: de klimaatcrisis, het dreigende tekort aan water, aan grondstoffen, kortom de milieucrisis. Er is geen werk op een dode planeet, dus zeker geen gewoon goed werk.

Die milieucrisis heeft nu al een grote impact op ons leven als vakbondsleden, consumenten en burgers. Een economie die veel minder om koolstof draait heeft zeker zulke grote gevolgen voor de werkgelegenheid als de financiële crisis. Banen zullen verdwijnen of vervangen worden. De milieucrisis treft ook de mensen met lage inkomens het hardst. Zij hebben het meest last van stijgende energieprijzen en stijgende voedselprijzen door onder andere de verbouw van landbouwgewassen voor biodiesel. Mensen met lagere inkomens geven relatief veel uit aan voedsel en energie.

Dit betekent dat we het voor ons als vakbeweging niet genoeg is op te komen voor groene banen, we zullen moeten opkomen voor sociaal rechtvaardige oplossingen. Als er banen verdwijnen of veranderen zal er compensatie voor inkomensverschillen moeten zijn. Zullen er van werk naar werk trajecten moeten zijn. Moeten er goede sociale voorzieningen zijn voor diegenen die dat nodig hebben. Gewoon vakbondswerk dus.

Ook in onze antwoorden op de economische crisis kunnen we aansluiten bij antwoorden op de milieucrisis. Het is dan meer dan vanzelfsprekend dat er eerder geïnvesteerd wordt in isolatie van woningen dan in glimmende kantoren voor brievenbusfirma's. De TUC ging ons voor in de campagne 'One million climate jobs NOW'. De Engelse vakbond Unite besteedt in haar kaderscholing uitgebreid aandacht aan de nieuwe uitdagingen waar de moderne vakbeweging voor staat: de globalisering met haar doorgeschoten flexibilisering en een antwoord op de klimaatverandering en de steeds grotere kloof tussen arm en rijk. Solidariteit en sociale rechtvaardigheid gaan hand in hand.

De missie moet breder

De missie van de FNV in beweging moet breder. We zijn niet alleen voor een rechtvaardige verdeling van werk, welvaart, welzijn en macht. We willen ook een sociaal rechtvaardige oplossing voor de gevolgen van de milieucrisis. Dit versterkt onze eigen visie, net als de agenda voor gewoon goed werk dat doet. Het kan mensen aanspreken samen na te denken en met oplossingen te komen in plaats van problemen te bedenken. Oplossingen die uitgaan van ons aller belang voor gewoon goed werk, van ons aller belang voor een rechtvaardige verdeling van werk en inkomen.

In tegenstelling tot de groene oplossing van bijvoorbeeld de CEO van Unilever: verdubbeling van de omzet met halvering van milieubelasting. Nog steeds staat hierbij het geld voorop en komt het sociale op de tweede plaats. Vandaar op dit moment een staking van 5 weken bij Unilever in Nederland omdat het concern weigert te praten over een sociaal rechtvaardige oplossing voor de medewerkers die worden uitbesteed naar Sodexo. Bij zo'n multinational is maatschappelijk verantwoord en duurzaam een dun laagje vernis.

Dit artikel verscheen oorspronkelijk op vakbondsvernieuwing.blogspot.nl.

We moeten de vakbond terug veroveren

Ger Geldhof, toespraak op de 1 mei manifestatie 2013 in Amsterdam

Vakbondsvrienden- en vriendinnen, collega's, kameraden. Wij vieren vandaag, 1 mei, de Dag van de Arbeid. Dat gebeurt in veel landen ter wereld, maar bijvoorbeeld niet in Amerika. Toch heeft 1 mei zijn oorsprong in Amerika. In feite herdenken wij op 1 mei de strijd van een Amerikaanse vakbond voor de acht uren werkdag die in 1884 nog 12 uur was. De kern van die strijd lag toen in Chicago. Kleermakers, schoenmakers en magazijnbediendes streden voor de acht uren werkdag. Op het einde van een massabetoging – die volledig vreedzaam was verlopen en waar honderdduizenden aan meededen – werd in nooit opgehelderde omstandigheden een bom gegooid naar de toekijkende politie, waarbij één agent werd gedood en 70 andere werden gewond.

Vandaag de dag gaat men er vanuit dat het om een provocatie ging, maar bewezen is dat nooit. De reactie was hard. Acht van de meest radicale leiders van het sociaal verzet werden opgepakt en later ter dood veroordeeld, terwijl er geen enkel bewijs voor hun betrokkenheid bij de aanslag werd gegeven. Voor vijf van hen kwam het daarop aanzwellende nationaal én internationaal protest te laat, drie toen nog levende beschuldigden werden zes jaar later vrijgesproken. De internationale protesten tegen dit vonnis hebben geleid tot wat wij nu kennen als de jaarlijkse 1 meiviering.

1 mei heeft zijn oorsprong dus in de strijd voor de acht uren dag in Chicago in 1886. Lang geleden allemaal. Maar dat die strijd nog niet gestreden is, bleek pas geleden nog in Bangladesh: uit de puinhopen van een ingestorte kledingfabriek in Bangladesh zijn nu al bijna 400 doden geborgen en er worden nog 900 textielarbeiders vermist. Grote media-aandacht is er nu voor de eigenaars van een gammel fabrieksgebouw, die winst boven veiligheid plaatsten. De echte opdrachtgevers, de kledingmultinationals, blijven buiten schot. Minder bekend is dat de bevolking van Bangladesh al jaren protesteert tegen deze wantoestanden en dat de vakbonden er gewelddadig worden onderdrukt. Recent nog werd er een vakbondsleider in de kledingindustrie ontvoerd, gefolterd en dood achtergelaten langs de weg. Misdadigers als de eigenaar van dat gebouw in Bangladesh kunnen alleen maar doen wat ze doen omdat er een systeem is dat dit toelaat. Het is dat systeem zelf dat veroordeeld moet worden. Bangladesh is helaas geen uitzondering.

Overal op de wereld worden werkende mensen uitgebuit. Er is nog heel veel werk aan de sociale winkel. Vakbonden zijn meer dan ooit nodig. Maar het moeten dan uiteraard wel vakbonden zijn die zich voor de mensen durven in te zetten. Vakbonden die kunnen onderhandelen, maar als het nodig is ook met hun leden

strijd voeren, vakbonden die van de mensen zelf zijn. En dat onze vakbond van ons zelf blijft, dus van de leden, daar zullen we zelf voor moeten blijven knokken! Want voordat je het weet, is je vakbond niet meer van jou, ben je je vakbond kwijt! Ik heb dat zelf meegemaakt.

Abvakabo congres

Mijn eigen vakbond, de Abvakabo FNV, had in mei 2010 het meest opzienbarende congres in haar bestaan. De afgevaardigden op dat congres schreven geschiedenis door een hele groep kritische kaderleden, de 'Kloofdichters', in meerderheid in het Bondsbestuur te kiezen. Zoiets was in vakbondsland nog niet eerder vertoond. Ik was één van die 'Kloofdichters'. Met een groep hadden we, op basis van een programma, campagne gevoerd tegen het oude bestuur. Waarom? Omdat het onze vakbond van ons af wilde pakken! In een sluipend proces, in de jaren daarvoor, was het al heel ver gekomen. En nu was het toe aan de finale: het wilde van de Abvakabo FNV een yuppenbond maken, die zich volgens het bestuur moest gaan richten op de groeiemarkt van 'beter verdienende en beter opgeleide professionals in de publieke sector' met verschillende 'producten' en 'diensten', die marketeers in de markt gingen zetten voor de klanten (want de leden werden klanten) en apart ingekocht konden worden, ook als ze geen lid waren. Dat was dus helemaal het idee van de vakbond als 'zaakwaarnemer' of als een sociale ANWB, als bedrijf. Gelukkig is dat toen niet gelukt: na een spannend gevecht werd de vakbond weer van ons, de leden! Net op tijd!

Van en voor de leden

In 2010 werden wij dus in het Bondsbestuur van Abvakabo FNV gekozen. Een vakbond van, voor en door de leden, dat was onze leus. Wij wilden juist weg van de koers naar een dienstverlenende yuppenbond. En dat is gelukt! Abvakabo FNV is vandaag de dag heel vaak opinieleider, strijdbaar en een vakbond waarmee je rekening houdt, die niet bang is om haar tanden te laten zien en die als het nodig is, ook doorbijt. Een vakbond die geen handtekening onder een zorgakkoord zet als daar 50.000 thuiszorgers hun baan mee kwijtraken.

Ik ben er trots op dat ik in het bestuur van die vakbond zit. En, het was bittere noodzaak dat we die koerswijziging naar een activerende vakbeweging doorvoerden. Want het evenwicht in de polder is verstoord doordat wij flink zijn verzwakt de afgelopen 25 jaar. We hebben aan positie verloren, onder andere door op te gaan treden als zaakwaarnemer, terwijl de werkgevers zich steeds beter organiseerden. Vier belangrijke ontwikkelingen hebben de arbeidsverhoudingen in de afgelopen jaren sterk beïnvloed, speerpunten van de werkgevers, waar de vakbeweging niet of onvoldoende tegen optrad:

1. De doorgeschoten flexibilisering: het was 1 op de 5, het is nu 1 op de 3 werknemers die een flexcontract heeft.

2. De sociale zekerheid is bijna verworden tot een ministsel en de polderaars in onze vakbondstop zijn daar aan onderhandelingstafels en in achterkamers mede verantwoordelijk voor geweest.
3. De marktwerking heeft geleid tot afbraak: slechtere kwaliteit van publieke diensten, tegen een hogere prijs en tegen slechtere arbeidsvoorwaarden: kijk naar de thuiszorg, maar ook naar de post. In mijn straat komen er nu op een dag drie postbodes langs van allemaal verschillende bedrijven en ze hebben alle drie slechtere arbeidsvoorwaarden dan de oude postbode van vroeger.
4. Het is ongelooflijk maar waar: werkgevers kunnen zich permitteren cao's niet na te leven en daar komt geen afdoende antwoord op.

Waarom ging het zo hard achteruit? Omdat de FNV steeds meer een bobo-bond werd met de neus naar Den Haag, te weinig het gezicht naar de actieve leden die er op de werkvloer moeten zijn om de afspraken van het papier naar de praktijk te vertalen.

Activerende vakbond

Het verstoorde evenwicht, dat is waarom de polder niet meer werkt, waarom een activerende vakbeweging nodig is. Dan doen we er toe voordat het te laat is. We zijn te vaak de sociale vuilnisman of de brandweer. De sociale vuilnisman, die sociale plannen afsluit om de gevolgen van bezuinigingen op te vangen, maar zich niet met de oorzaak bezighoudt. De brandweer die steeds opnieuw uitrukt en steeds weer kleine brandjes blust, maar niet de vuurhaard, niet de echte problemen aanpakt. Dat is wat we weer moeten gaan doen, proberen de échte problemen van en met de werkende mensen aan te pakken. De breed gedragen problemen, die nú spelen, waar op de werkvloer draagvlak voor is om die op te pakken!

En die hangen vaak samen met de kwaliteit van het werk. Bijvoorbeeld met te weinig handen aan het bed. Of bij het bedrijf waar ik bij werk, bij het gemeentevervoerbedrijf (GVB) in Amsterdam, de verplichte privatisering van het openbaar stadsvervoer. Door harde acties te voeren en een paar keren echte stakingen te organiseren hebben we bereikt dat de wet zo is gewijzigd dat het nu, geheel tegen de neoliberale stroom in, mogelijk is om in de grote steden de privatisering van het openbaar vervoer tegen te houden. Daar was vastberaden optreden voor nodig maar uiteindelijk hebben we dan ook wat bereikt! We hebben die wedstrijd gewonnen, het grote probleem er achter aangepakt! Dat is wat we moeten realiseren, de vakbond moet weer perspectief bieden, we moeten weer 'wedstrijden winnen' en niet na een moeizaam gevecht het verlies alleen maar een beetje beperken. Als we weer wedstrijden winnen, worden we weer aantrekkelijk

en dan willen werkers erbij horen en dan willen werkers ook actief zijn in die beweging.

Machtsvorming

Wij moeten laten zien dat je door machtsvorming, door collectief op te treden wat kan bereiken, dat mensen daardoor resultaten kunnen binnenhalen op onderwerpen die de mensen raken. Op die manier moeten leden en potentiële leden de kracht van de vakbond weer merken, weer aan den lijve gaan ervaren dat alleen als je zelf meedoet en het samen aanpakt, je iets wezenlijks kan veranderen. De versterking van de vakbond op de werkvloer, dát is een centraal doel. Dat doe je door te zorgen dat je als vakbond op het bedrijf aanwezig bent. Want dáár kun je mensen informeren, activeren, organiseren en mobiliseren. Mensen worden niet zo maar lid, mensen worden niet vanzelf actief. Mensen gaan niet zo maar de straat op omdat de bond ze daarvoor oproept. Activeren gaat stapje voor stapje, daar moet je aan werken, daar heb je ook middelen voor nodig en materiaal en mensen, dan moet je prioriteiten kunnen stellen. Om dat allemaal te kunnen doen is het nodig dat je zeggenschap hebt over wat de vakbond doet. Daarvoor is een democratische vakbond nodig met een democratische leiding die wil luisteren naar de leden en hun belang en hun activering als vertrekpunt neemt.

Daarvoor is het nodig dat we de vakbond weer in ons bezit krijgen en dat die niet meer van ons wordt afgepakt!

Onze vakcentrale

Ik geloof dat de vakcentrale, ónze vakcentrale, de FNV, ook van ons, de leden, was afgepakt. En dat we nu, vandaag de dag, midden in het gevecht met allerlei bobo's zitten om die vakcentrale weer terug aan de leden te geven!

De strijd om de inhoud van het Sociaal Akkoord was zo'n gevecht. Mij is daarbij duidelijk geworden dat we dit gevecht nog niet gewonnen hebben. Ik heb als lid van het voorlopig Ledenparlement bij het Sociaal Akkoord mogen meemaken hoe belangrijk het is wie er de leiding heeft. De inzet voor het Sociaal Akkoord werd wel met de vertegenwoordiging van leden in het voorlopig Ledenparlement gemaakt. Die inzet was duidelijk en haalde de landelijke pers. Aan ontslagrecht en WW mocht niet gerommeld worden, de doorgeschoten flexibilisering moest worden aangepakt evenals allerlei andere malafide werkgeverspraktijken. En het wensenlijstje was nog wat langer, maar niet onrealistisch. Want we gaven ook aan waar het geld voor de maatregelen gevonden kon worden. Bijvoorbeeld door het belasten van flitskapitaal. Volgens de OESO kwam in Nederland en Luxemburg afgelopen jaar een even groot kapitaal binnen als in Amerika, Duitsland en Groot-Brittannië bij elkaar. In Nederland was dat 5,5 biljoen dollar, waarvan het overgrote deel terecht kwam in brievenbusfirma's en holdings, speciaal opgezet om belasting te ontduiken. Er is in ons belastingparadijs voor de rijken ook geld te halen door het verhogen van de idioot lage winst- en vermogensbelasting. En door de

topsalarissen aan te pakken, directies in de publieke dienst en medisch specialisten gewoon onder de cao te brengen, door bonussen aan banden te leggen, de belastingschijf voor de hoogste inkomens te verhogen. Er is wel geld, hoor!

Ik behoorde tot de minderheid die in het Ledenparlement tegen het Sociaal Akkoord heeft gestemd. Want van die gezamenlijk bepaalde inzet kwam niet genoeg terug. Veel verslechtingen werden alleen in de tijd uitgesteld, er werd niet gerept over het aanpakken van de allerrijksten en er was toch aan ontslagbescherming en WW getornd. Dat laatste kon zogenaamd doordat Ton Heerts met oude polderpolitiek en een paar trucjes de motie daarover uit de inzet heeft gewieberd. Ik zit voldoende lang in de vakbond om dat te voorzien. Dat was ondemocratisch en had nooit mogen gebeuren. Maar het was ook een duidelijk bewijs van de stelling dat de vakcentrale nog niet van ons is!

Dat was niet het enige bewijs, trouwens. Ook de wijze waarop en de snelheid waarmee dit akkoord door het voorlopig ledenparlement is geduwd leverde daar bewijs voor. In een dag 59 bladzijden plus 63 maatregelen doorworstelen heeft niets met democratie te maken en het werd ons onmogelijk gemaakt om de achterban te raadplegen. Vervolgens werd er een doemscenario geschetst waar we in zouden belanden als we niet met het akkoord zouden instemmen. En een referendum werd ernstig ontraden. Als je dan later ook nog in de kranten leest dat de school waar het akkoord op donderdagavond werd gepresenteerd al veel eerder was gereserveerd voor dit doel, besef je dat we hebben meegespeeld in een toneelstuk dat anderen hebben geschreven en waar maar één uitkomst kon zijn. Dat voelt helaas weer als 'oude politiek' met de inzet van oude machtsmiddelen. Dat bewijst dat de vakcentrale nog niet van ons is.

Begrijp me goed, er zitten best een aantal goede zaken in dat Sociaal Akkoord maar juist in deze tijd, met de hoogste werkloosheidscijfers ooit, als de sociale zekerheid dus van het grootste belang is, moet je de WW niet verkorten en de ontslagvergoeding niet verlagen, dat is weer achteruitonderhandelen.

Ledenparlement

Vandaag begint de week waarin wij binnen de FNV ons Ledenparlement kunnen kiezen en onze voorzitter. Een unieke gebeurtenis, nooit eerder vertoond in Nederland. Het wordt belangrijk dat we die kans grijpen en de juiste mensen er in kiezen. Niet de 'oude politiek' maar de mensen die de vakbond weer van de leden willen laten zijn, die de vakbond weer terug willen geven in plaats van de bobo's die de vakbond gebruiken als beheersapparaat om de arbeidsrust te bewaren en tegelijk wel medeplichtig zijn aan het verslechteren van onze positie! Daarom roep ik iedereen hier op: stem niet alleen zelf op die strijdbare kandidaten met een echte achterban die daarvoor staan, maar roep je collega-leden ook op om hun stem aan hen te geven. En stem voor het voorzitterschap op Corrie van Brenk, de kandidaat die als voorzitter van Abvakabo FNV samen met de 'Kloofdichters' in de afgelopen

jaren al heeft bewezen dat ze staat voor een strijdbare vakbond die de leden in hun kracht wil zetten.

Waarom linkse activisten actief moeten zijn in de vakbeweging

Willem Bos, 7 juni 2013

‘Zijn vakbonden strijdorganisaties of organen die tot taak hebben strijd van onderop in te nemen?’ Dat is de centrale vraag in het artikel van Peter Storm¹ waarmee Doorbraak een discussie over de vakbeweging opent. Het zal niemand met enige kennis van de arbeidersstrijd in verleden en heden moeite kosten om voorbeelden te noemen waar vakbonden zich inzetten om de strijd af te remmen en te beheersen. Maar dit is slechts een kant van het verhaal, in plaats van losse voorbeelden moeten we kijken naar het structurele gedrag van de vakbonden en de dynamiek daarvan. Een nuttig begrip daarvoor is wat marxisten het ‘dubbelkarakter’ van de vakbondsbureaucratie noemen.

We kennen de vakbeweging als relatief grote, sterk gebureaucratiseerde organisaties die op allerlei niveaus ‘constructief mee denken’ en mee werken met werkgevers en de overheid. Maar is daarmee alles gezegd? Ik denk het niet. In de kern van de zaak is een vakbond een vereniging van arbeiders met als doel om gezamenlijk voor hun belangen op te komen. De vakbeweging is daarmee typisch een product van het kapitalisme. In een land als Nederland wordt vaak gedaan alsof bijna niemand meer arbeider is of dat arbeider zijn een kwestie is van hoeveel je betaald krijgt – voor ons heeft het woord een meer specifieke betekenis. In het kapitalisme is er een arbeidersklasse die geen controle heeft over de productiemiddelen. Om in hun levensonderhoud (en dat van de mensen die van hen afhankelijk zijn) te voorzien moeten deze mensen hun arbeidskracht verkopen aan iemand die wel over productiemiddelen beschikt. De koper van de arbeidskracht (ondernemer) wil natuurlijk zo min mogelijk voor de arbeidskracht betalen terwijl de verkopers ervan (arbeiders/sters) er juist zo veel mogelijk voor willen krijgen. Volgens deze definitie behoort dus ook in landen als Nederland de overgrote meerderheid van de bevolking tot de arbeiders.

Het belangrijkste machtsmiddel waar de verkopers van de arbeidskracht over beschikken om de prijs van hun arbeidskracht te verhogen – of de daling ervan tegen te gaan² – is het collectief neerleggen van het werk of het dreigen daarmee. Omdat dit alleen zin heeft als het collectief gebeurt is daar een vorm van

---

1 <http://www.doorbraak.eu/vakbeweging-of-arbeidersbeweging-vakbonds-discussie/>

2 Bij de strijd om de verkoop van de arbeidskracht gaat het natuurlijk niet alleen om de kale prijs van de arbeidskracht maar om alles wat daar bij een rol speelt: de duur van de werkdag en de arbeidsweek, de arbeidsomstandigheden, het werkritme, vormen van uitgesteld loon als uitkeringen en pensioenen en allerlei andere secundaire arbeidsvoorwaarden.

organisatie voor nodig. Omdat de verkoop van de arbeidskracht geen eenmalig gebeuren is, maar iets dat zich steeds weer herhaalt, dag in dag uit, jaar na jaar, is het logisch dat organisaties die vaak als tijdelijk stakings- of actiecomités beginnen uitgroeien tot meer permanente organisaties: vakbonden.

Vrijgestelden

In eerste instantie ontstonden vakbonden – of werkliedenverenigingen zoals ze vaak genoemd werden – als lokale organisaties per bedrijf of bedrijfstak. Met de groei van de vakbeweging werden het grotere verbanden met landelijke en internationale koepels. De vroege arbeidersorganisaties kenden geen betaalde functionarissen. De eerste arbeiders die wel als zodanig gingen functioneren waren strijdvaardige arbeiders die bij een (verloren) arbeidsconflict geslachtofferd waren en uitgesloten. Omdat ze bij hun baas en vaak ook in de hele sector niet meer aan het werk konden gingen ze voor de bond aan de slag met het bijhouden van de administratie, het ophalen van de contributie en andere taken en werden daarvoor betaald. Zij werden de eerste betaalde vakbondsbestuurders of functionarissen. Het werd veelal de gewoonte om deze ‘vrijgestelden’ de onderhandelingen met de werkgever(s) te laten doen. Mede omdat zij niet door de werkgevers ontslagen en uitgesloten konden worden. Met de groei van de bonden en het ingewikkelder worden van hun werk werden er ook steeds meer deskundigen en professionals van buiten de beweging aangetrokken.

De ‘moderne’ bonden

In Nederland kwam aan het begin van de vorige eeuw de ‘moderne’ vakbeweging op, de voorloper van de huidige FNV. Deze moderne beweging, waaraan vooral de naam van Henri Polak en de door hem geleide diamantbewerkersbond is verbonden, was sterk geïnspireerd op de Engelse vakbeweging en verschilde sterk van de ‘oude’ beweging van het vaak als ‘anarchosyndicalistisch’ omschreven Nationaal Arbeids- Secretariaat NAS. Het Nederlands Verbond van Vakverenigingen NVV, zoals dat in 1905 op initiatief van Polak tot stand kwam stond onder leiding van sociaal democraten en verschilde in zijn organisatie en politiek sterk van het NAS. De ‘moderneren’, kenden hoge vakbondscontributies, een sterke weerstandskas en een behoorlijk aantal goed betaalde bestuurders met grotere bevoegdheden en een sterke mate van centralisatie van de organisatie.

In de loop van de tijd liep de invloed en het ledental van het NAS steeds verder terug en werden de ‘moderne’ bonden en de qua organisatie daar sterk op lijkende katholieke en christelijke organisaties dominant. Het was een sterk gebureaucratiseerde vakbeweging met een zeer gematigde sociaal democratische of christendemocratische politiek. In 1977 fuseerde het NVV onder leiding van haar laatste voorzitter Wim Kok met het katholieke NKV tot de FNV.

Bureaucratisering

Behalve de groei van de vakbonden en het complexer worden van hun werkzaamheden leidden ook de steeds nauwere banden met het staatsapparaat tot de groei en een steeds grotere zelfstandigheid van de betaalde vakbondsfunctionarissen. Deze gingen als ‘werknemersvertegenwoordigers’ in allerlei organen en commissies meedraaien. Naast, of eigenlijk boven, de leden van de vakbonden groeide een omvangrijk apparaat van betaalde bestuurders en functionarissen met steeds meer invloed.

Er bestaan verschillen binnen dit apparaat en verschillende functionarissen stellen zich verschillend op, mede bepaald door hun plaats in het apparaat en hun persoonlijke en politieke opvattingen. Maar toch zijn er sterke gemeenschappelijke kenmerken van het apparaat als geheel. In plaats van het oorspronkelijke doel van de organisatie, het verbeteren van de positie van de leden en van de arbeidersklasse in het algemeen, wordt voor hen het belang van de organisatie zelf steeds belangrijker. Het is immers deze organisatie die hun salaris betaalt, waarvoor ze elke dag werken en waarmee ze vertrouwd zijn. Overleggen en nog eens overleggen om een voor alle partijen acceptabel resultaat te bereiken wordt het gebruikelijke werk van veel vakbondsbestuurders. Zoals iedere bureaucratie is ook de vakbonds-bureaucratie wars van het nemen van risico's en heeft sterk behoudende trekjes. Een staking kan tot een succes leiden, maar ook tot een nederlaag die de stakingskassen uitput en zelfs het voortbestaan van de organiserende vakbond op het spel zetten – en daarmee de banen van de bestuurders.

Behalve het materiële belang van vakbondsbestuurders en functionarissen spelen er ook sterke politieke en psychologische factoren een rol in het verzelfstandigen van de bureaucratie ten opzichte van de leden en de aanpassing aan heersende verhoudingen. Veel vakbondsbestuurders, met name in de top van de organisatie, brengen meer tijd door met overleggen en onderhandelingen met werkgevers en overheidsfunctionarissen dan met hun eigen leden. Ze gaan zich dan ook steeds meer aanpassen aan de daar heersende normen en waarden en gaan zich verantwoordelijk voelen voor allerlei zaken die helemaal niet in het belang van hun leden zijn.

Ook het persoonlijke carrière perspectief speelt een rol. Een flink deel van de (top) bestuurders van de vakbeweging maken – al dan niet via een Kamerzetel voor de PvdA – verder carrière in het staatsapparaat of het bedrijfsleven. Alleen al de gedachte aan die mogelijkheid brengt een vakbondsbestuurder er snel toe om maar niet al te hard de confrontatie aan te gaan met degenen aan de andere kant van de tafel.

Kortom de groei van het apparaat en de inpassing in de burgerlijke staat leidt tot het ontstaan van een vakbondsbureaucratie die een rem vormt op de strijdbaarheid en de activiteit van de leden zelf.³

Dit is één kant van de zaak. Maar er is ook een andere kant. De vakbondsbureaucratie kan nog zo ver af komen te staan van haar basis, ze komt daar nooit helemaal los van te staan. Het is en blijft immers de bureaucratie van een arbeidersbeweging, en ze blijft, of ze wil of niet, afhankelijk van die beweging. Het ernstig verzwakken of irrelevant worden van die beweging vormt een bedreiging ook voor de banen van de vakbondsbureaucraten.

Een dergelijke bedreiging van de positie van de vakbondsbureaucratie kan verschillende vormen aannemen: een forse daling van het ledental, het ontstaan van sociale strijd buiten haar controle, het opkomen van andere (radicalere of sectorale) bonden, of een combinatie hiervan. In zo'n geval ziet de vakbondsleiding zich genooddaakt om te reageren, al was het maar om haar eigen bestaan veilig te stellen, en om haar relevantie te bewijzen. Aan de ene kant remt de bureaucratie dus de strijd af, van de andere kant kan ze zich er niet helemaal aan onttrekken. Soms is ze door de omstandigheden gedwongen haar basis te mobiliseren. Dit 'dubbelkarakter' van de vakbondsbureaucratie is cruciaal om de ontwikkeling van de vakbeweging te begrijpen en een adequate vakbondspolitiek te ontwikkelen.⁴

Zo was de revitalisering van de vakbeweging in de zeventiger jaren⁵ door het opzetten van bedrijvenwerk met name door de Industriebond NVV (de voorloper van FNV Bondgenoten) een reactie op de verzwakking van de bond door haar actieve steun aan de beperking van de loonstijgingen in de periode daarvoor. En een van de motivaties voor het opzetten van 'organising', in eerste instantie in de schoonmaaksector en nu ook in de zorg en bij de distributiecentra, voor de vakbondsleiding was dat deze nieuwe leden wilde winnen om de vergrijzende vakbeweging nieuw leven in te blazen.

---

3 Het lijkt me duidelijk dat een vakorganisatie van enige omvang niet zonder een professioneel apparaat kan. De vraag is dan ook niet of de vakbeweging zonder professioneel apparaat kan, maar wat dat apparaat doet en wie dat bepaalt.

4 Het is op dat punt dat de zeer informatieve brochure van Maina van der Zwan 'Van onderop en samen sterk' mijns inziens tekort schiet. Het is te simpel om de vakbondsbureaucratie alleen maar te zien als een rem op iedere vorm van strijd en mobilisatie. In sommige omstandigheden heeft ook de vakbondsleiding belang bij acties en mobilisaties. Een goed voorbeeld daarvan is bijvoorbeeld de Museumplein demonstratie van 2004. Dat was een directe reactie op de opstelling van de toenmalige regering die de vakbeweging irrelevant begon te verklaren.

5 Zie daarover: Rein van der Horst, *De vakbeweging en de strijd voor het socialisme*: <http://www.marxists.org/nederlands/vanderhorst/1975/1975vakbeweging.htm>

Het interessante is natuurlijk als mensen zelf met dit soort ontwikkelingen aan de slag gaan en dergelijke initiatieven een eigen dynamiek krijgen. De opkomst van bedrijfsledengroepen in de jaren zeventig leidde net als organiseren nu tot het ontstaan van nieuwe radicalere sectoren en groepen in de bond.

FNV in beweging

Op dit moment maken we in de FNV een uiterst interessant proces mee. Na een lange periode van steeds verdere aanpassing en de ontwikkeling in de richting van de vakbond als zaakwaarnemer zien we de reactie daarop: een stroming die streeft naar een strijdbare en democratische vakbond. De resultaten van organiseren is daar een aspect van, de vernieuwing van de vakbeweging, of het terugveroveren van de vakbeweging, zoals dat in gang is gezet door de 'Kloofdichters' in de Abvakabo sluit daar op aan. Het hierdoor in gang gezette proces van vernieuwing van de FNV heeft inmiddels de eerste resultaten opgeleverd: kleine stappen vooruit in de democratisering van de beweging en meer ruimte voor een activerende vakbondspolitik. Linkse activisten speelden en spelen in dit proces een doorslaggevende rol.

Peter Storms noemt in zijn bijdrage een aantal methodieken die toegepast kunnen worden om te komen tot wat hij noemt strijdbonden. Deze methodieken komen sterk overeen met de aanpak zoals die bij organiseren gebruikt wordt en met de manier van werken bij activerend vakbondswerk zoals dat bijvoorbeeld door de 'Kloofdichters' en hun medestanders wordt bepleit en in de praktijk gebracht. Het idee dat je voor dat soort vakbondswerk nieuwe, zuivere, syndicalistische bondjes op moet zetten is een misvatting. Een misvatting die mede voortkomt uit een gebrek aan begrip van het wezen van vakbonden. Vakbondswerk is in allerlei opzichten politiek werk. Maar een vakbond is geen politieke organisatie, geen organisatie waar mensen zich op basis van een bepaalde ideologie of een politiek programma achter scharen. Het is en blijft een organisatie waar mensen zich bij aansluiten, of voor gewonnen kunnen worden, om voor hun belangen op te komen.

Die belangenstrijd wordt, zeker in het huidige kapitalisme in crisis als het ware vanzelf heel snel ook een politieke strijd. Zorgwerkers die opkomen voor hun belangen als werknemers en voor die van hun cliënten hebben het al heel snel over de politiek van bezuinigingen op de zorg. Openbaar vervoerders die hun banen en een goed systeem van openbaar bedreigd zien door marktwerking, verplichte aanbesteding en de belangen van de olie- en asfalt lobby voeren een vakbondsstrijd met een sterk politiek karakter. Ze kunnen niet anders.

Naast sociale organisaties als de vakbeweging zijn er – om de maatschappij in de door ons gewenste richting te veranderen – natuurlijk ook andere organisaties nodig. Politieke organisaties, waarin mensen zich verenigen op basis van hun ideologie en programma. Het op een hoop gooien van deze verschillende soorten

organisaties leidt er toe dat linkse activisten zich isoleren van de grote groepen mensen die ze juist willen bereiken. Linkse activisten moeten actief zijn in de vakbeweging. Juist nu liggen daar kansen.

Grenzeloos geschriften

- * Vakbondswerk aan de basis
- * De strijd voor een echt nieuwe vakbeweging
- * Links en de Syrische revolutie
- * Wat is ecosocialisme?
- * Democratisering van de economie

De strijd voor een echt nieuwe vakbeweging

Na het pensioendrama en de interne crisis die daar het gevolg van was probeert de FNV zichzelf opnieuw uit te vinden. Maar als wat? Als een vakbeweging die door polderen mee helpt om sociale onrust te voorkomen en te kanaliseren, of als een vakbeweging die consequent opkomt voor de belangen van haar leden? Op een aantal punten hebben de voorstanders van een strijdbare en democratische vakbeweging zeker slagen binnen kunnen halen. De FNV kent nu een direct door de leden gekozen ledenparlement en een gekozen voorzitter. De benadering van activerend vakbondswerk zoals die in 2010 door de 'kloof dichters' in de Abvakabo werd uitgedragen vind ook elders gehoor en in verschillende sectoren zijn nu 'organizers' aan het werk.

In deze brochure wordt door direct betrokkenen verslag gedaan van deze strijd en wordt aangegeven wat er verder moet gebeuren om tot een democratische en strijdbare vakbeweging te komen.

